

НАУКОВЕ ЖИТТЯ НМАУ ІМ. П. І. ЧАЙКОВСЬКОГО

НОВІ ВИДАННЯ

ДИРИГЕНТСЬКЕ ВИКОНАВСТВО

Рожок В. І. Історія українського диригентського виконавства: творчість Стефана Турчака : навчальний посібник / Володимир Рожок ; до 100-річчя Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. – Київ : НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2013. – 328 с.

Посібник містить чотири розділи, висновки і додатки Кожен із розділів завершується переліком запитань для самоконтролю студентів, завдань для самостійної роботи, тем для письмових робіт.

Важливим і змістовним є перший розділ, у якому в історичному аспекті здійснено огляд загальних проблем диригентського виконавства, проаналізовано наукову, методичну літературу, мемуари, стисло охарактеризовано постаті провідних диригентів, становлення диригентських шкіл. Автор справедливо наголошує на тому, що в сучасному музикознавстві все ще недостатньо досліджені проблеми диригентського виконавства, хоча досить активно вивчається життєвий і творчий шлях видатних українських диригентів ХХ ст.: С. Турчака (В. Рожок), Я. Вощака (О. Драган). Крім того, Г. Макаренко розглянув творчість диригента в контексті інтегративного підходу, а В. Плужников – професію диригента і шляхи її формування у західноєвропейській театрално-концертній практиці ХІХ ст.

Вдало і доцільно розподілено матеріал у висвітленні біографії і творчого шляху Стефана Турчака. Загальний огляд етапів його становлення і творчого розвитку виділено у самостійний розділ, окремо висвітлено основні напрями його діяльності як симфонічного диригента, постановника класичних опер, охарактеризовано поновлення вистав оперної класики. В окремому підрозділі розкрито роль Стефана Турчака у становленні й оновленні українського оперного репертуару. Як самостійні сфери діяльності митця показано балетний театр, симфонічне виконавство у зрілі роки і гастрольні виступи. Такий широкий огляд різних аспектів творчості дасть можливість студентам відчувати й усвідомити багатогранність фаху диригента, особливо у наш час, його роль у розвитку музичного театру і музично-театральної культури загалом.

Автору посібника вдалося показати Стефана Турчака інтерпретатором класичних опер, співавтором сучасних композиторів, наставником творчих колективів, організатором їх діяльності. Він переконує, що творчість диригента не є творчістю окремої особи, адже він очолює колектив, спрямовує його діяльність спільно з режисером, сценографом, хормейстером і балетмейстером, здійснює керівництво прем'єрними виставами і відповідає за поточний репертуар.

У четвертому розділі розкрито історію становлення і проведення національних і міжнародних конкурсів диригентів імені Стефана Турчака, охарактеризовано умови їх проведення і вимоги до учасників, склад журі, подано стислі характеристики кожного з конкурсантів, наведено програми, з якими вони виступали, названо перемож-

ців. Усе це дає можливість зрозуміти творчу концепцію змагань, відчуті їх загальну атмосферу. У додатках наведено вичерпну інформацію про кожен із цих чотирьох конкурсів, які вже відбулися – два всеукраїнські і два міжнародні. Ці матеріали нададуть реальну допомогу майбутнім конкурсантам.

Навчальний посібник В. І. Рожка «Історія українського диригентського виконавства: творчість Стефана Турчака» є змістовним, виконаним на рівні сучасних вимог, містить актуальний матеріал, викладений у логічній послідовності, а також вичерпний показчик імен та музичних творів.

М. Р. Черкашина-Губаренко

УНІКАЛЬНА ПОСТАТЬ ВЕЛИКОГО МАЕСТРО

Рожок В. І. Історія українського диригентського виконавства: творчість Стефана Турчака : навчальний посібник / Володимир Рожок ; до 100-річчя Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. – Київ : НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2013. – 328 с.

Навчальний посібник «Історія українського диригентського виконавства: творчість Стефана Турчака» професора В. І. Рожка присвячений одній з актуальних проблем сучасного мистецтвознавства, виконавства і одному з найяскравіших його представників – Стефану Турчаку. Унікальна постать великого Маестро протягом чверті століття була взірцем високого професіоналізму, патріотизму, ерудиції.

За своє недовге творче життя С. Турчак очолював лише два мистецькі колективи – Національний заслужений симфонічний оркестр України і Національну оперу України імені Т. Г. Шевченка.

Створені ним яскраві музично-сценічні інтерпретації опер світової і національної класики, творів видатних композиторів різних епох і стилів стали виявом багатогранності його як творчої особистості, митця, який вірно і чесно служив мистецтву і своєму народу.

На сторінках рецензованого навчального посібника автору вдалося детально проаналізувати творчість диригента від його перших постановок на сценах Львівської опери, Національної опери України імені Т. Г. Шевченка, концертних програм у Львівській філармонії та Національній філармонії України, численні гастрольні виступи як в Україні, так і за кордоном.

Автор навчального посібника справедливо наголошує на особливих творчих принципах С. Турчака, якому були притаманні унікальний магнетизм у роботі з колективом, вміння відшліфувати найскладніші темброво-інструментальні барви партитур, здатність повести за собою великі творчі колективи провідних мистецьких установ.

Робота В. Рожка – це перша спроба в українському мистецтвознавстві представити результати наукового дослідження для методичного забезпечення навчального процесу з підготовки майбутніх професійних виконавців – оркестрово-симфонічних диригентів.

Навчальний посібник розрахований для студентів вищих навчальних закладів мистецтва III–IV рівнів акредитації та фахівців виконавських професій.

Вивчення студентами життєвого і творчого шляху видатного українського диригента ХХ століття С. В. Турчака сприятиме розширенню кругозору молодих диригентів, формуванню їх світогляду і зростанню професійного рівня.

В. М. Кожухар

КРОК ДО СТВОРЕННЯ ПІДРУЧНИКА З ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОГО ДИРИГЕНТСЬКОГО ВИКОНАВСТВА

Рожок В. І. Історія українського диригентського виконавства: творчість Стефана Турчака : навчальний посібник / Володимир Рожок ; до 100-річчя Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. – Київ : НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2013. – 328 с.

Професія диригента оперного театру і симфонічного оркестру є однією з найскладніших у сфері музичного виконавства. Багатовимірність оперно-симфонічного диригування накладає специфічний відбиток на процес підготовки молодих диригентів. Теоретичне осмислення практики диригування є органічною складовою підготовки професійних виконавців. Саме цим і визначається актуальність навчального посібника В. І. Рожка «Історія українського диригентського виконавства: творчість Стефана Турчака».

Автор ґрунтовно проаналізував виконавський стиль, манеру диригування, творчі здобутки однієї із найяскравіших постатей українського музичного виконавства ХХ століття Маестро Стефана Турчака. Спираючись на праці провідних дослідників диригентського мистецтва – Ф. Гаснера, Г. Берліоза, Р. Вагнера, Ф. Ліста, Р. Штрауса, Ф. Вейнгартнера, М. Римського-Корсакова, С. Василенка, А. Пазовського, Г. Єржемського та інших, – В. Рожок у першому розділі посібника визначає етапи становлення диригентського виконавства як професійної мистецької діяльності. Теоретико-методологічний внесок української школи диригування у світову скарбницю диригентознавства розкрито шляхом аналізу праць Н. Матусевич, М. Малька, М. Канерштейна, М. Колесси, П. Шаметова та ін.

Автор у другому розділі посібника, розглядаючи вплив української диригентської школи, її традицій на формування майстерності С. Турчака, характеризує неповторність його манери диригування, яка й визначила його самобутність і неповторність.

Симфонічна виконавська творчість, сучасні та класичні оперні постановки, балетний театр С. Турчака, його гастрольні виступи в Україні і за її межами – усе це становить зміст третього розділу посібника. Важливо, що аналізує творчість Маестро диригент-практик, який був безпосередньо причетним до неї.

У четвертому розділі посібника охарактеризовано конкурси диригентів імені Стефана Турчака, завдяки яким зберігається спадкоємність української диригентської школи, її творчого потенціалу.

Навчальний посібник В. І. Рожка «Історія українського диригентського виконавства: творчість Стефана Турчака» сприятиме належному методичному забезпеченню навчального процесу з підготовки диригентів. Посібник є першим кроком до створення підручника з історії українського диригентського виконавства.

Г. Г. Макаренко